ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Θεοτόκος
Τὸ κάλλος τῆς δημιουργίας

Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Υμηττοῦ
2008

Θεοτόκος
Τὸ κάλλος τῆς δημιουργίας

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησις, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:
«Ἐπὶ σοὶ χαίρει».
Εἰκόνα στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγ. Αἰκατερίνης
τοῦ Ὄρους Σινᾶ.

Σειρά:
«Θεομητορικὰ» ἀριθμ. 3

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανὴ
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-00-2

Ἐκδοτική Παραγωγή
Ἐπταλόφος
ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Θεοτόκος
Τὸ κάλλος τῆς δημιουργίας

Τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Μὲ ἱερὸ θαυμασμὸ καὶ μεγάλο σεβασμὸ ἄγγελοι στὸν οὐρανὸ καὶ ἄνθρωποι στὴν γῆ, ὅλος ὁ κόσμος ὁρατὸς καὶ ἀόρατος, σύμπασα ἡ δημιουργία, ἀτενίζει πρὸς τὸ πάνσεπτο καὶ ὑπερένδοξο πρόσωπο τῆς ἁγίας Παρθένου Μαρίας, *«τῆς περιβεβλημένης τὸν ἥλιον γυναικὸς»* κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη (Ἀποκάλυψις ιβ΄ 1).

Τὴν δόξα τῆς Παρθένου Μαρίας κηρύττουν οἱ Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς καὶ οἱ Ἀπόστολοι τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ μεγαλεῖο τοῦ θεομητορικοῦ προσώπου ἐξαίρουν οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας καθιέρωσε καὶ θέσπισε ἑορτὲς γιὰ τὰ διάφορα γεγονότα τῆς ζωῆς τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ. Οἱ πιστοὶ σὲ πάνδημες συνά-

ξεις ἐγκωμιάζουν μὲ Ἱερὲς Ἀκολουθίες καὶ ὕμνους τὸ θεαυγὲς κάλλος τῆς τιμιωτέρας καὶ ἐνδοξοτέρας πάσης τῆς κτίσεως.

Κάθε γενεὰ ἀνθρώπων καταθέτει ἐνώπιον τῆς ἁγίας μορφῆς της τὴν τιμὴ καὶ τὸν σεβασμό της. Ὑμνεῖ κάθε μιὰ μὲ τὸν δικό της τρόπο τὸ ἄφθαρτο μεγαλεῖο της. Δίδει τὴν μαρτυρία της γιὰ τὴν ἁγιότητα καὶ τὸ ἀκατάληπτο μυστήριο αὐτῆς τῆς γυναίκας. Γι' αὐτὴ ποὺ προφήτευσαν οἱ προφῆτες καὶ προανήγγειλαν οἱ δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Γι' αὐτὴ ποὺ εὑρίσκεται στὸ κέντρο τοῦ προαιώνιου θείου σχεδίου (Γένεσις γ΄ 16), τοῦ μυστηρίου τῆς ἀναδημιουργίας τοῦ κόσμου, ὅπως δηλώθηκε μὲ τοὺς ἀποστολικοὺς λόγους *«εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα»* (Β΄ Κορινθίους ε΄ 17). Δηλαδή: *«Ἔτσι, ὅποιος ἀνήκει στὸν Χριστὸ εἶναι μιὰ καινούργια δημιουργία. Τὰ παλαιὰ πέρασαν ὅλα ἔγιναν καινούργια».*

Γι' αὐτὴ ποὺ δέχθηκε, μὲ τὴν ἐλεύθερη συγκατάθεσή της καὶ ἐκφράσθηκε μὲ τοὺς λόγους της *«Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου»* (Λουκᾶ α΄ 38), νὰ διακονήσει τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὴ ποὺ ὑψώθηκε στὸ μυστήριο καὶ στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας πιὸ πάνω ἀπ' ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Μιὰ μικρὴ καὶ σύντομη συλλογὴ ἐγκωμίων καὶ ἐπαίνων, ποὺ συνθέτουν τὴν δόξα της καὶ εἰπώθηκαν ἀπὸ ἁγίους καὶ θεοφόρους ἄνδρες μὲ τὴν ἔμπνευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ καταθέσουμε ἐνώ-

πιον τῆς ἁγίας μορφῆς της ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἑορτῆς τῆς ἀθάνατης κοιμήσεώς της.

1) Νύμφη τοῦ Βασιλέως - Ἡ Βασίλισσα τοῦ κόσμου.

Ὁ προφήτης καὶ βασιλιὰς τῶν Ἰουδαίων Δαυὶδ (βασίλευσε σαράντα ἔτη 1055-1015 π.Χ.) ὑμνεῖ μὲ τὸν 44ο Ψαλμό του, ποὺ ἔχει τὴν ὀνομασία *«ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ»*, τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ὑμνεῖ τὴν δόξα Του καὶ τὰ ἔργα Του γιὰ τὴν σωτηρία τῶν

ἀνθρώπων. Μεταξὺ αὐτῶν Τὸν ἐγκωμιάζει καὶ γιὰ τὴν ἔνδοξη βασίλισσα ποὺ στάθηκε στὰ δεξιὰ τοῦ οὐράνιου θρόνου Του, μὲ τοὺς λόγους:

«Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου· καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός ἐστι Κύριός σου, καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. καὶ θυγάτηρ Τύρου ἐν δώροις· τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ. πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (Ψαλμὸς 44, στ. 10-14).

Δηλαδή: *«Στέκει ἡ βασίλισσα στὰ δεξιά σου μὲ τὰ χρυσάφια στολισμένη. Ἄκουσε, κόρη μου, καὶ δές, δῶσε τὴν προσοχή σου, ξέχασε τὸν λαό σου καὶ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα σου. Ὁ βασιλιὰς ἐπιθυμεῖ τὴν ὀμορφιά σου. Ὁ Κύριος εἶναι αὐτός, προσκύνησε μπροστά του. Τῆς Τύρου οἱ κόρες μὲ δῶρα μπροστά σου θὰ ’ρθοῦν, οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ θὰ σὲ παινέψουν. Ὅλο μεγαλοπρέπεια ἡ βασιλοκόρη στὰ διαμερίσματά της μέσα μὲ χρυσοΰφαντη τὴν φορεσιά».*

Αὐτὸ τὸ ἐγκώμιο κατενόησαν οἱ ἅγιοι καὶ θεοφόροι πατέρες μας καὶ τὸ ἑρμήνευσαν ὡς ἑξῆς: Ἐνῶ ἀναφέρεται σὲ μιὰ βασίλισσα ποὺ στάθηκε δίπλα στὸν αἰώνιο βασιλέα Κύριο καὶ Θεό, τὰ χαρακτηριστικά της δείχνουν, ὅτι αὐτὴ δὲν εἶναι ἐγκόσμια βασίλισσα. Αὐτὴ ἡ βασίλισσα ποὺ παρέστη, ποὺ στάθηκε δίπλα στὸν Χριστὸ κατὰ τὴν διδασκαλία τοῦ

ἀποστόλου Παύλου εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ὅπως μὲ σαφήνεια γράφει:

«Ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφεσίους ε΄ 25-27).

Δηλαδή: *«Ὁ Χριστός ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησία καὶ προσέφερε τὴν ζωή Του γι' αὐτή. Ἤθελε ἔτσι νὰ τὴν ἐξαγιάσει καθαρίζοντάς την μὲ τὸ λουτρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ μὲ τὸν λόγο τῆς ἐπικλήσεως ποὺ συνοδεύει τὸ λουτρὸ τοῦτο, ὥστε νὰ τὴν ἔχει ὡς νύμφη τὴν Ἐκκλησία μὲ ὅλη της τὴν λαμπρότητα, τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἁγιότητα, χωρὶς ψεγάδι ἢ ἐλάττωμα ἢ κάτι παρόμοιο».*

Ὡστόσο ὅμως οἱ ἅγιοι Πατέρες μας, οἱ ἀπλανεῖς ἑρμηνευτὲς τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ ἐκφραστὲς τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, πολλὲς φορὲς ἀναφέρονται στὸν παραλληλισμὸ τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁπότε τὸ ἐγκώμιο τοῦ προφήτου καὶ βασιλιᾶ Δαυὶδ γίνεται παραδεκτό, ὅτι ὁμιλεῖ καὶ γιὰ τὴν Παρθένο Μαρία, τῆς ὁποίας ἡ δόξα εἶναι *«ἔσωθεν»*. Αὐτὸ τὸ *«ἔσωθεν»* ἐννοεῖται, ὅτι εἶναι κατὰ τὸν ἀρχαγγελικὸ λόγο ὁ *«εὐλογημένος καρπὸς τῆς κοιλίας της»* (Λουκᾶ α΄ 42). Αὐτὴ τὴν παράδοση ἐπισφράγισε ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν θεολογία της. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο καὶ οἱ στίχοι αὐτοὶ ἔχουν συμπεριληφθεῖ στὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν.

Ἡ δόξα τῆς Παρθένου Μαρίας εἶναι, ὅτι γέννησε μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸν Κύριο καὶ Θεό.

2) Ἡ ἀνωτέρα πασῶν τῶν γυναικῶν.

Στὸ βιβλίο τῶν Παροιμιῶν ἀναφέρεται ἕνα ἀκόμη ἐγκώμιο τῆς Παρθένου Μαρίας. Τὸ ἐγκώμιο αὐτὸ εἶναι τοῦ προφήτου καὶ βασιλιᾶ τῶν Ἰουδαίων Σολομώντα τοῦ σοφοῦ (βασίλευσε σαράντα ἔτη 1015-975 π.Χ.), στὸν ὁποῖον *«ἔδωκε Κύριος φρόνησιν καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ χῦμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν»* (Γ΄ Βασιλειῶν ε΄ 5) καὶ ἐξυμνεῖ τὴν θεόπαιδα Μαρία ὡς ἀνωτέρα πασῶν τῶν γυναικῶν μὲ τοὺς λόγους :

«Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν, σὺ δὲ ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας πάσας» (κεφάλαιο λα΄ κατὰ τὸ Μασσωριτικὸ στίχος 29). Δηλαδή: *«Πολλὲς κόρες ἀπέκτησαν πλοῦτο, πολλὲς κατόρθωσαν μὲ δύναμη πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἔργα, ἀλλὰ ἐσὺ ὅλες τὶς ξεπερνᾶς»*.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (1296 - †1360), σχετικὰ σχολιάζει:

«Πολλοὶ γὰρ τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος εὐμενείας θείας καὶ δόξης καὶ δυνάμεως ἔτυχον, ὡς καὶ τὸν Δαυὶδ λέγειν, "ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ Θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν· ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται"· καὶ "πολλοὶ" κατὰ τὸν Σολομῶντα "πλοῦτον ἐκτήσαντο, καὶ πολλαὶ θυγατέρες ἐποίησαν δύναμιν· αὕτη δὲ

ὑπέρκειται καὶ ὑπερῆρε πάντας τε καὶ πάσας", οὐδ' ὅσον εἰπεῖν· μόνη γὰρ Θεοῦ καὶ παντὸς ἀνθρωπείου γένους στᾶσα μεταξύ, τὸν μὲν Θεὸν ἐποίησεν υἱὸν ἀνθρώπου, υἱοὺς δὲ Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἀπειργάσατο, τὴν γῆν οὐρανώσασα καὶ τὸ γένος θεώσασα, καὶ μόνη πασῶν αὕτη μήτηρ μὲν ἐκ φύσεως ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν ἀναπέφηνε Θεοῦ, βασιλὶς δὲ παντὸς ἐγκοσμίου καὶ ὑπερκοσμίου κτίσματος ὑπῆρξε τῷ ἀφράστῳ τόκῳ. Καὶ οὕτω τοὺς ὑφ' ἑαυτὴν δι' ἑαυτῆς ὑψώσασα καὶ τὸ ἐπὶ γῆς ὑπήκοον οὐράνιον ἀντ' ἐπιγείου ἀποδείξασα, κρείττονος ἀξίας αὕτη καὶ δυνάμεως ὑπερτέρας μετασχοῦσα καὶ τῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν διὰ θείου Πνεύματος χειροτονίας, ὑψηλῶν ὑψηλοτάτη καὶ μακαρίου γένους μακαριωτάτη βασιλὶς ἐφέστηκε».

Δηλαδή: *«Πραγματικὰ πολλοὶ ἀπὸ παλιὰ πέτυχαν θεία εὐμένεια καὶ δόξα καὶ δύναμη, ὥστε νὰ λέγει ὁ Δαυίδ, "γιὰ μένα εἶναι πολύτιμοι οἱ φίλοι σου, Θεέ, οἱ ἀρχές των εἶναι πολύ δυνατές. Θὰ τὶς ἀπαριθμήσω καὶ θὰ ὑπερβοῦν τὴν ἄμμο σὲ πλῆθος" καὶ "πολλοὶ" κατὰ τὸν Σολομώντα "ἀπέκτησαν πλοῦτο καὶ πολλὲς θυγατέρες ἄσκησαν δύναμη. Αὐτὴ δὲ ὑπερβαίνει καὶ ξεπερνᾶ ὅλους καὶ ὅλες", τόσο ποὺ δὲν εἶναι εὔκολο νὰ λεχθεῖ. Διότι μόνο αὐτή, εὑρισκομένη ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ σ' ὁλόκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος, τὸν μὲν Θεὸ κατέστησε υἱὸ ἀνθρώπου τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἔκαμε υἱοὺς Θεοῦ, οὐρανώσασα τὴν γῆ καὶ θεώσασα τὸ γένος. Καὶ μόνο αὐτὴ ἀπ' ὅλες τὶς γυναῖκες ἀναδείχθηκε μητέρα Θεοῦ ἐκ φύσεως ἐπάνω ἀπὸ κάθε*

φύση, ὑπῆρξε δὲ μὲ τὸν ἄφραστο τόκο βασίλισσα κάθε ἐγκόσμιου καὶ ὑπερκόσμιου κτίσματος. Κι ἔτσι, ὑψώνοντας μόνη της τοὺς κάτω ἀπὸ αὐτήν, ἀποδεικνύοντας τοὺς ὑπηκόους στὴν γῆ ἀντὶ ἐπιγείους οὐρανίους, μετέχοντας ἀνώτερης ἀξίας καὶ μεγαλύτερης δυνάμεως, ὁρίσθηκε ὑψηλοτάτη καὶ μακαριωτάτη βασίλισσα μακαρίου γένους» (Ὁμιλία λζ΄, *Εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας*, Ε.Π.Ε. τ. 10 σ. 444-446).

Ὁ ἅγιος Πατέρας ἐκφράζει τὴν καθολικὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία καὶ μόνο αὐτὴ ἀπὸ ὅλες τὶς γυναῖκες ἀναδείχθηκε μητέρα Θεοῦ ἐκ φύσεως πάνω ἀπὸ κάθε φύση, ὑπῆρξε δὲ μὲ τὸν ἄφραστο τόκο βασίλισσα κάθε ἐγκόσμιου καὶ ὑπερκόσμιου κτίσματος.

Ἡ Παρθένος Μαρία ὑπερέχει ὅλων τῶν γυναικῶν, διότι ὁ Θεὸς τὴν ἐξέλεξε ἀπὸ ὅλες τὶς εὐσεβεῖς γυναῖκες καὶ τὴν τίμησε καὶ τὴν χαρίτωσε ἁγιάζοντάς την, γιὰ νὰ γίνει ἡ Μητέρα Του.

Δὲν ὑπερέχει ὅμως μόνον πασῶν τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν γενεῶν τῶν ἀνθρώπων. Οἱ γενεὲς τῶν ἀνθρώπων προσέρχονται καὶ τὴν μακαρίζουν καὶ τὴν εὐλογοῦν κατὰ τὴν προφητεία αὐτῆς τῆς ἴδιας *«ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί»* (Λουκᾶ α΄ 47).

3) Ἡ «Κεχαριτωμένη» καὶ «εὐλογημένη ἐν γυναιξίν».

Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ποὺ ἀπεστάλη ἀπὸ τὸν Θεὸ πρὸς τὴν Παρθένο Μαρία στὴν Ναζαρέτ, γιὰ νὰ

τῆς ἀναγγείλει, ὅτι θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, (Λουκᾶ α΄ 26) προσφώνησε καὶ ἀπεκάλεσε τὴν Παρθένο Μαρία:

α) *«Κεχαριτωμένη»*. Χαριτωμένη ὀνομάζεται αὐτὴ ποὺ ἔχει τὴν θεία Χάρη, δηλαδὴ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν κεχαριτωμένη, δηλαδὴ γεμάτη ὑπερβολικὰ ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ὁ Θεὸς δὲν ἐπέλεξε τυχαῖα τὴν Παρθένο Μαρία νὰ γίνει Μητέρα Του, ἀλλὰ ἐπέλεξε τὴν ἁγιωτέρα, ὅπως ἔπρεπε στὴν ἁγιότητά Του καὶ στὴν καθαρότητά Του.

β) *«Εὐλογημένη»*. Εὐλογημένος εἶναι αὐτὸς ποὺ δέχεται τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ἡ Παρθένος Μαρία δέχθηκε τὴν ὕψιστη καὶ μέγιστη εὐλογία νὰ γεννήσει τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἴδιο ἐγκώμιο μὲ τὴν θεοκίνητη γλώσσα της εἶπε καὶ ἡ μητέρα τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου Ἐλισάβετ πρὸς τὴν Παρθένο Μαρία, ὅταν ἡ Παρθένος Μαρία τὴν ἐπισκέφθηκε στὴν οἰκία της μετὰ τὸν Εὐαγγελισμό της, *«καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου»* (Λουκᾶ α΄ 42).

4) Ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου.

Ἡ Ἐλισάβετ, ὅταν εἶδε τὴν Παρθένο Μαρία, ἡ ὁποία ἦλθε ἀπὸ τὴν Ναζαρὲτ στὴν ὀρεινή, ποὺ εἶναι προάστιο τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὴν ἐπισκέφθηκε στὸν οἶκο της, ἐξέφρασε τὴν ἔκπληξή της καὶ τὸν θαυμασμό της γι' αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη μὲ τὰ λόγια

«πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με;» (Λουκᾶ α΄ 43).

Τὴν ἀπεκάλεσε μητέρα τοῦ Κυρίου, ἀναγνώρισε καὶ ὁμολόγησε, ὅτι τὸ συλληφθὲν ἀπ' αὐτὴ δὲν ἦτο *«ψιλὸς»* ἄνθρωπος, δηλαδὴ κοινὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ προαιώνιος Θεός, γιὰ τὸν ὁποῖο χρησιμοποιεῖ τὸ ἱερὸ καὶ ἀνεκφώνητο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ὄνομα, τὸ ὁποῖο στὰ Ἑλληνικὰ ἀποδίδεται ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα (Ο΄) μεταφραστὲς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ τὴν λέξη *«Κύριος»*.

Μὲ τὴν προσφώνησή της αὐτὴ ἡ Ἐλισάβετ ἀναγνώρισε, ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου, δηλαδὴ ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία ἐπικύρωσε ἡ Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (351 μ.Χ.) στὴν Ἔφεσο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ ὁποία ἀνεκήρυξε τὴν Παρθένο Μαρία ἀληθῶς Θεοτόκο, ὅτι γέννησε Θεὸ καὶ ὄχι *«ψιλὸ»* ἄνθρωπο.

5) Ἡ μητέρα τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς λίγο πρὶν πεθάνει πάνω στὸν Σταυρό, ἐξύψωσε τὴν μητέρα Του καὶ τὴν κατέστησε α) μητέρα τοῦ ἀγαπημένου μαθητοῦ Του Ἰωάννου καὶ β) δι' αὐτοῦ μητέρα ὅλων τῶν μαθητῶν Του:

«Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου» (Ἰωάννου ιθ΄ 26). Τὸ *«ἴδε ὁ υἱός σου»* πρὸς τὴν μητέρα Του ἀφορᾶ σ' ὅλους τοὺς πιστούς,

τοὺς μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ *«ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου»* πρὸς τὸν Ἰωάννη, ἀπευθύνεται σ' ὅλους τοὺς μαθητές Του.

6) Ἡ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον γυνή.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰσάγει στὸ ιβ΄ κεφάλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως τὸν παραλληλισμὸ τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ μέγα σημεῖο ποὺ ἐμφανίσθηκε στὸν οὐρανὸ καὶ στὸ μυστήριο τῆς γυναικός, συμπλέκονται ἡ Παρθένος Μαρία καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Παρθένος Μαρία γέννησε τὸν Ἕνα φυσικὸ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Θεό, τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ Ἐκκλησία γεννᾶ τοὺς πολλοὺς κατὰ χάρη υἱοὺς τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγο *«πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»* (Γαλάτας γ΄ 26).

7) Ἡ Παρθένος.

Βασικὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, εἶναι ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, γεννήθηκε ἀπὸ παρθένο μητέρα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Θεὸς δηλαδὴ ἐνήργησε τὴν θαυμαστὴ αὐτὴ σύλληψη καὶ τὸν ὑπερφυῆ αὐτὸ τόκο. Ἡ γέννηση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ παρθένο μητέρα εἶναι ἡ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀπολύτρωση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τὴν ματαιότητα, τὴν φθορὰ καὶ τὸν θάνατο, ποὺ εἰσήχθησαν μὲ εὐθύνη τῶν προπατόρων μας πρωτοπλάστων στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τρόπο ὥστε ὁ ἀπόστολος Παῦλος νὰ ἀναφωνεῖ στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή:

«Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει» (Ρωμαίους στ΄ 6-9).

Δηλαδή: *«Ξέρουμε ἄλλωστε μὲ βεβαιότητα τοῦτο: Ἡ παλαιὰ ἁμαρτωλὴ φύση πέθανε στὸν σταυρὸ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Ἔτσι, ἔπαψε νὰ ζεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος καὶ δὲν εἴμαστε πιὰ ὑπόδουλοι στὸν ζυγὸ τῆς ἁμαρτίας. Γιατὶ αὐτὸς ποὺ πέθανε, ἔχει ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἂν λοιπὸν πεθάναμε μαζὶ μὲ τὸν Χριστό, εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ ζήσουμε μαζί Του. Ξέρουμε ἄλλωστε καλὰ πὼς ὁ ἀναστημένος Χριστὸς δὲν εἶναι πιὰ ὑπόδουλος στὸν θάνατο, γιατὶ ὁ θάνατος δὲν τὸν ἐξουσιάζει πιά».*

Γιὰ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου ὁ Κύριος ὁμίλησε στὸν νυκτερινὸ ἐπισκέπτη του Νικόδημο· *«ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»* (Ἰωάννου γ΄ 3).

Δηλαδή: *«Κι ὁ Ἰησοῦς τοῦ εἶπε: Σὲ βεβαιώνω, πὼς ἂν δὲν γεννηθεῖ κανεὶς ἄνωθεν, δὲν μπορεῖ νὰ δεῖ τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ».*

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας (προφήτευσε 40 ἔτη 740-700 π.Χ.) προφητεύει τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ γεγονὸς ὡς ἑξῆς· *«διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ*

παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ἡσαΐου ζ΄ 14).

Ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ (προφήτευσε 22 ἔτη 595-572 π.Χ.) προφητεύει γιὰ τὴν Παρθένο Μαρία, ὅτι θὰ εἶναι ἡ *«κεκλεισμένη πύλη»*, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ μόνος ποὺ θὰ διέλθει, θὰ εἰσέλθει καὶ θὰ ἐξέλθει, εἶναι ὁ Κύριος καὶ Θεός: *«καὶ εἶπε κύριος πρός με· ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη»* (Ἰεζεκιὴλ μδ΄ 2).

Δηλαδή: *«Ὁ Κύριός μου εἶπε: Αὐτὴ ἡ πύλη θὰ παραμείνει κλειστή· δὲν πρόκειται νὰ ἀνοιχθεῖ καὶ κανεὶς δὲν θὰ περάσει ἄλλοτε μέσα ἀπὸ αὐτήν, διότι θὰ διέλθει δι' αὐτῆς ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, καὶ θὰ μείνει πλέον κλειστή».*

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ γράφοντας στὸ Εὐαγγέλιό του· *«Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου»* (Ματθαίου α΄ 18).

Δηλαδή: *«Ἡ γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγινε ὡς ἑξῆς: Ἡ μητέρα του, ἡ Μαρία, ἀρραβωνιάστηκε μὲ τὸν Ἰωσήφ. Προτοῦ ὅμως συνευρεθοῦν, ἔμεινε ἔγκυος μὲ τὴν δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».*

8) Τὸ πανάρρητον τῆς οἰκονομίας κειμήλιον.

Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου (310-403 μ.Χ.) στὸν ἐγκωμιαστικὸ λόγο του στὴν ἁγία Μαρία θεωρεῖ τὴν Θεοτόκο ὅτι εἶναι *«τὸ πανάρρητον τῆς οἰκονομίας κειμήλιον»* (Ἐπιφανίου Κύπρου *Ἐγκώμιος εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον* PG 43, 489).

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐγκώμιο συνάγεται, ὅτι στὸ σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας (μὲ τὴν ἔκφραση "*θεία οἰκονομία*" στὴν Ἐκκλησία καὶ στὴν θεολογία ἐννοοῦμε ὅλη τὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ, τὶς ἐνέργειές Του, γιὰ τὴν σωτηρία μας ἀπὸ τὴν αἰώνια καταδίκη γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας), ἡ Παρθένος Μαρία ἀναγνωρίζεται ὡς κειμήλιο, ὡς ἱερὸς θησαυρός, ὅ,τι πολυτιμότερο ἔχει

τὸ ἀνθρώπινο γένος νὰ προσφέρει στὸν Θεό, γιὰ νὰ ἐργασθεῖ καὶ νὰ ἐνεργήσει τὴν σωτηρία μας.

Τὸν ἴδιο χαρακτηρισμὸ χρησιμοποιεῖ καὶ ὁ ἅγιος Κύριλλος ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας (370-444 μ. Χ.) σὲ ὁμιλία του ποὺ ἐξεφώνησε στὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (351 μ. Χ.): «*Χαίρεις παρ' ἡμῶν, Μαρία Θεοτόκε, τὸ σεπτὸν κειμήλιον ἁπάσης τῆς οἰκουμένης*» (Ὁμιλία Δ΄, *ἐν Ἐφέσῳ λεχθεῖσα πρὸς Νεστόριον, ἡνίκα κατῆλθον οἱ ἑπτὰ πρὸς τὴν Ἁγίαν Μαρίαν*, PG 77, 992Β).

9) Τὸ σκῆπτρον τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας (370-444 μ.Χ.), ποὺ πρωτοστάτησε στὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (351 μ.Χ.), ἡ ὁποία κήρυξε καὶ ἀναγνώρισε τὴν Παρθένο Μαρία Θεοτόκο καὶ ἔτσι ἐπικύρωσε τὴν πίστη τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐγκωμιάζει ἀποκαλώντας την «*σκῆπτρον τῆς ὀρθοδοξίας*».

Διαπιστώνουμε, ὅτι ὁ ὅρος «*ὀρθοδοξία*» χρησιμοποιεῖται ἤδη ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες μας ἀπὸ τὸν Ε΄ αἰῶνα. Ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι «*σκῆπτρον*» δηλαδὴ ἡ δύναμη τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ γέννησε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ποὺ εἶναι «*Θεοῦ δύναμις*» (Α΄ Κορινθίους α΄ 24), διότι «*οὐ πρέσβυς, οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσεν αὐτούς*», κατὰ τὸν προφήτη Ἡσαΐα (ξγ΄ 9).

Ἡ σωτηρία μας εἶναι ἔργο καὶ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ πίστη μας εἶναι ἡ προκειμένη ἐλπίδα γιὰ

ὅλους μας *«ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος»* (Ἑβραίους στ΄ 19). Αὐτὴ ἡ πίστη κάνει τὴν σωτηρία μας βεβαία καὶ μᾶς εἰσάγει στὴν αἰωνιότητα.

10) Τὸ μεθόριον κτιστοῦ καὶ ἀκτίστου.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ὁ Παλαμᾶς (1296-1360 μ. Χ.) ἐξαίροντας τὴν διακονία τῆς Θεομήτορος Παρθένου Μαρίας ἀποκαλεῖ αὐτὴν *«μεθόριον κτιστοῦ καὶ ἀκτίστου»* (Ὁμιλία λζ΄, *Εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας*, Ε.Π.Ε. τ. 10, σ. 458), ὅτι δηλαδὴ εὑρίσκεται στὸ σύνορο ἀνάμεσα στὸν ἄκτιστο καὶ ἀδημιούργητο Θεὸ καὶ τὸν κτιστὸ καὶ δημιουργημένο ἄνθρωπο ποὺ ἀποτελεῖ μέρος τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἅγιοι θεοφόροι πατέρες ἐξετάζοντας καὶ στοχαζόμενοι μὲ δέος τὸ ἱερὸ μυστήριο τῆς Θεοτόκου ἐννόησαν τὸ θαυμαστὸ τῆς ζωῆς καὶ τῆς καταστάσεώς της, καθ' ὅσον βλέποντας τὴν Θεοτόκο, δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ τὴν ἀποκαλέσουν καὶ νὰ τὴν ἀναγνωρίσουν ὡς Θεό, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι Ἕνας, ἡ ἁγία Τριάδα, ἀλλὰ καὶ θαύμαζαν πῶς, ἐνῶ ἦταν ἄνθρωπος, γέννησε Θεό.

11) Ἡ μετὰ θεὸν Θεός.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης († 657 μ.Χ.) ἐγκωμιαστὴς τῆς Θεοτόκου, ἐγκωμιάζει τὴν Θεοτόκο Παρ-

θένο Μαρία, λέγοντας ὅτι εἶναι : *«Ἡ μετὰ Θεὸν θεὸς τὰ δευτερεῖα τῆς Τριάδος κατέχουσα»* (Προσόμοιον Θεοτοκίον εἰς τὸ Θεοτοκάριον τοῦ Κανόνος τῆς ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τῆς περιόδου τοῦ πλ. α΄ ἤχου).

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας τοποθετεῖ μὲ σαφήνεια τὴν Παρθένο Μαρία στὴν θέση ποὺ τῆς πρέπει καὶ τῆς ἀξίζει μετὰ τὴν Ἁγία Τριάδα.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον, καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ, καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ, τὴν ἀδιαφθόρως, Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον σὲ μεγαλύνομεν.

